

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ.
Հատուկ 5 կոպեկի:
Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միմյանց խմբադրությամբ:

Խմբագրություն հասցեն՝ Тифлисъ. Редакция «Нор-Даръ»
կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի տոհմ օրերից) ժամը 9-ից մինչև
2-ը: Ցայտարարությունները ընդունվում են ամեն չորեքշաբթի:
Ցայտարարությունների բաժինը 2 կ., ընկալմանը համարժեք կրկնապատկի:

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջնորդողը՝ Մեր գլխավոր-
կան գործը:
Քրոնիկոն՝ Նուբեր:
Թղթակցող լուսնի և արեգ-
քաղաքակալն: Նուբեր:
Խառն լուսնի և արեգ-
քաղաքակալն: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:
Նուբեր-Նուբեր: Նուբեր:

Թիֆլիս, 15 Հոկտեմբերի 1886
ՄԵՐ ԳԼՎԱՆԴԱՎՈՒԹՅՈՒՆ

Մեկ ամիս ու կես չկող, որ սկսել են
վերադառնալ մեր գլխավորները
Համաձայն նոր կանոնադրության,
և ահա անդադար գնացածներ, բո-
ղոքներ ենք ստանում: Մեկը
գնացածում է, որ այս ինչ երե-
տապաբեր ուսուցչի պաշտոն է
ստացել, թեպետև իւր կարծիքով
ուսուցիչ լինելու իրաւունք չունի,
իսկ միւսը, որ լուսն և արեգակ
ուսուցիչ է ուսուցչական պաշտոնի
չէ նշանակվում, ինչպիսիք մերժ-
վում է:

Ձանազան քաղաքների հոգաբար-
ձու թիւները գնացածում են, որ
իրենք համաձայն կանոնադրության
հրաւիրել են ուսուցիչներ, ուսուցիչ-
ները նշանակել, դրանց գալու հա-
մար ճանապարհածախքը վճարել,
բայց այդ ուսուցիչները չեն հաս-
տատուում: Դրանք մնացել են տա-
րակուսանքի մէջ, չը գիտեն, չէ

յայտնուած իրենց թէ իրենց ա-
ռաջարկած ուսուցիչները ինչու են
մերժուած և չգիտեն էլ թէ ար-
գէն մի անգամ հրաւիրուած ու-
սուցիչներին ինչ պատասխան տա-
ն և ինչպէս գոհացնեն: Կան ուսու-
ցիչներ, որոնք այդպիսով անել
գրութեան մէջ են դրուած և չը
գիտեն, թէ ում գիտեն, քննադնեն...
Ուսուցիչներ վարձելու և մերժե-
լու գործը այնպիսի տարաձայնու-
թիւններ է առաջացրել, որ շատ
տեղերում արգէն այդ առթիւ ժո-
ղովուրդը կուսակցութիւնների է
բաժանուած, պառակտուած են և
հոգաբարձու թիւները, իրենց նա-
խագահի գէտ են, և խռովութիւն է
տիրում, ինչպէս Ղարսում, նոյն-
պէս և Ախալցխայում, Ղալաթում,
և այլ և այլ տեղերում:

Ուրիշ բան էլ կարելի չէր սպա-
սել քանի որ գործը սկսուեցաւ ա-
ռանց նախապատրաստութեան և
գնացածութեամբ, քանի որ հայ-
րական խորհուրդներ, սերալիք վար-
ժուների տեղ գործ դրուեցաւ չոր
և ամեն գործ եռանդ մեռցնող
ձեւակնութիւն, քանի որ ընդար-
ձակ գուռ է բաց թողած կամայա-
կանութեան և խնամութեան հա-
մար:

Բայց ինչ որ էլ լինի, գլխավոր-
կան գործը փափուկ գործ է, այս
պէտք է ամենքը ի նկատի ունե-
նան և այն էլ իմանան, որ ում
որ շատ է տուած՝ նրանից էլ շատ
կը պահանջուի:

Հետևաբար լուսններն, որ գըր-
լուցական գործերը լրագրի նիւթ
չլինեն մեր թերթերի սովորական
կամ պատահական թղթակցները,
և նրանք, որոնց կոչումն է հայ-
րաբար վարուելու և խաղաղութիւն
սերմանելու, որոնք չցանեն և ժո-
ղովրդի մէջ երկպառակութիւն չը
ձգեն, այլ աշխատեն համաձայնու-
թեամբ գործելու:

Կարծում ենք, որ գործի վսե-
մութիւնը և կարևորութիւնը աչ-
քի առաջ ունենալով՝ կարելի պիտի
լինի միմեանց գիշումներ անելով ծա-
գած տարաձայնութիւններին վերջ
տալ:

Առաջինը, որ գլխավորական գոր-
ծը փափուկ գործ է, հետևաբար
թէ ժողովրդի, հաստատողնե-
րի մանաւանդ և հաստատողների
համար գլխավորական գործը ճշմարիտ
թիւն է, կը հասկանան իրենց գրու-
թիւնը և կաշխատեն իրենց մէջ
համաձայնութեամբ գործելու և ի-
րենց վեճը հրապարակ չեն հանիլ
և գնացածան տարակուսանքների
տեղի չեն տալ:

Այլապէս հաւատացած ենք, որ
գործը ոչ թէ կը վնասուի միայն,
այլ և իսպառ կը խախտուի:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

ՄԱՐԿԱՆԱԳՈՒՄ՝ Տեղիս այգեկութիւն
այս տարի շատ յաջող վերջացաւ: Ե-
ղանակը չոր լինելու պատճառով թէև
այստեղ ևս ձիւն եկաւ, բայց այգիներ-

րից չքաղուածները շատ ուսկաւ էին
մնացել, դրանք էլ անվնաս մնացին,
պատճառ որ, նախ խաղաղ շատ ա-
մուր էր և չմնաստած, երկրորդ՝ որ
ձիւնը զաւուց երկրորդ օրը պարզեց
և զեղեցիկ օրեր արաւ: Գինիներն արդէն
սկսել են պարզել: Գինաւի են այս
տարուայ գինիների թանձրութիւնը,
գոյնը, մուգութիւնը: Դրանց գլխաւոր
պատճառը այն է, որ այս տարուայ
գարունից (այսինքն 18-ից) մինչև օ-
գոստոսի 11-ը, բոլորովին անձրեւ չե-
կաւ այստեղից բացի այն՝ որ այս
տեղերի այգիները անձրդի են: Գինի-
ները գինը դեռ անորոշ է:

ԱՅՈՒՅԻՍՅՈՒՅ՝ Անցեալ շաբաթնե-
րը ժողովրդի ընտրուած ներկայա-
ցուցիչները, տեղիս հայոց եկեղ-
ծիակ, երկսեռ դպրոցների հոգաբար-
ձուների ժողովին՝ ներկայացրին 1000
ստորագրութեամբ մի խնդրոյ, ո-
րով խնդրում էին հոգաբարձու-
թիւնից, որ իրենց երկսեռ դըպ-
րոցներում խորհի վարդապետին տե-
սուշ ընտրեն, հոգաբարձութիւնն ևս
միաձայն լինելու կայացնելով, ուղար-
կեց այդ բազմաստորագիր խնդիրը
և իւր արձանագրութիւնը թիւիս ա-
ռաջնորդին, որ վերջինիս միջնորդու-
թեամբ այդ թղթերը ուղարկուին
Նորին Վեհապետութեան:

ՆՈՒԻԹԻՅՈՒՅ՝ Ս. մեզ գրում է.
Նուբերից 5 ժ. հեռու գտնվում է Գիս
(Բիշ-տեղական արտասանութեամբ)
գիւղը, որ շինուած է մի գեղեցիկ
բարձրութեան վերայ, երեք կողմից
շրջապատած Գաղտնաբեր լեռներով:
Գիւղի հիւսիս-արևելքան կողմից հոսում
է Բիշ-չալը, որ գարնանը և աշնանը
շատ վնասներ է պատճառում քաղա-
քիս: Գիւղը իւր գեղեցիկ ընդթեան

տեսարաններով, առողջարար օդովը
և կաղաւթի ջրովը շատ ամառանոց-
ների հետ կարող է մրցել: Երկրի ժո-
ղովուրդը (թիւրք) շատ առողջ և յաղթ-
անդամ մարդիկ են: Այդ գիւղումն
է գտնվում և իշխել տաւրեակի վան-
քը, որ ուստատեղի է դարձել նու-
խեցիների համար: Վանքը երկու տա-
րի է միայն, որ հորոգուած է և բա-
ւականի լաւ գրութեան մէջ է պահ-
վում շնորհիւ գեր. հայր Սաթուհեանի
աշխատանքներին, միայն բակում դրո-
տնուող աղբիւրը գտնվում մինչ օրս էլ
անկարգ գրութեան մէջ է, հնայեցով,
որ վեց տարի սրանից առաջ նրան
նորոգելու համար պ. Ս. Մ. Նուբերի
է 100 ռուբլի:

Վանքում ապրում է և մի վանա-
հայր, մի պատկառելի ծերունի, Օհան
վարդապետ անունով, որին շատերը
130 տարեկան տալիս, իսկ իւր աւե-
լով 120 տարեկան է: Նա չնայելով
իւր տարիքին, դեռ լաւ տեսնում է,
ուսում և խմում է և միշտ էլ ժամ է
ասում, միակ պակասութիւնը այն է,
որ նա ծանր է լուծւում: Նրան ամառը
յաճախ կը տեսնէք (Նարեկի) ձեռնի
կարգալիս: Այդ ծերունու գրութիւնը
միայն տմառն է լաւ՝ երբ յաճախորդ-
ներն անպակաս են լինում վանքում,
իսկ ձմեռը նա շատ նեղութիւններ
և զրկանք է կրում: Պարտք ենք հա-
մարում դարձնելու ում հարկն է ուշա-
դրութիւնը այդ ծերունու վերայ, լաւ
կը լինէր, որ հոգ. կառավարութիւնը
մի որոշ գումար նշանակէր ծերունու
վերջին օրերը թեթեւացնելու համար:

Մեզ գրում են, ՝ Հոկտ. 12-ին, առա-
ւօտեան ժամի 7-ին Սայրապետի բա-
ղար կուսում հրապարակի վերայ, որ-
տեղ ամեն առաւօտ հաւաքվում են
գործ պարող մարդիկ, ուստաներ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱԼԻԱՆԻՑ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

ՈՒՍԱՆՈՐ ԶԱՆԱՊԱՐՀՈՐԻ ՈՒ-
ՂԵՆՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
(ՈՒ ԽՈՒՍՏՈՒՆՔՆԵՐԻ)

Գ.
Դիւլիանի կրօն խնդած կէր մա-
նը մեր վճիւրը՝ Հայ գիւղացիները
դառնացնում են մեր հոգեգնացու-
թիւնը: Ուղեկից ընկերս իրաւացի
նկատողութիւնը: Սնանայ ծովակի
պատկերը: Շրջապատող բնութեան
յատկութիւնը: Ուստատեղի խոխուն-
քը Սնանի հանդէպ: Վեցամայ ծո-
վակի մակերեսովի ցածրանալը:

Առաւօտեան ժամը 7-ն էր, որ ճա-
նապարհ ընկանք: Մեր առաջին էր Դի-
լիանի կրօն ամենախաղաղ մասը,
խնուած կէր-մանը: Իջնանից դուրս
գալու միջոցին, ինչպէս և ամբողջ ա-
ռաւօտ սիրուն արեւ հաղար ու մէկ
գոյնիւրդ և երանգներով կարծես խոյ-
տում էր չրջապատող սքանչելի տե-
տարանների ծաղկահիւս գալարի վի-
րայ: Բայց մի երկու վերստ բարձրա-
նալով՝ մէկ-մէկը ամեն բան ծածկեց,
Նրում էր միմայն ճանապարհը և
մօտակայ ծառերի սաղարթները: Ահ-
ռելի խոխունիկի և խուռնիկի
բարձրացած գլուխներն իրանանակ ցըր-

*) Տես № 173.

ուելու՝ թանձրանում էր: Սկսեց եր-
կիւնք մաղել: Յուրաք մարդի ոսկրին
էր համուած կառավարը կամենում էր
կառքի գլուխը ծածկել: «Թիւրք, ես ու
իմ Աստուած, մեզք է այս տեղերով
անցնելու՝ կառքում ծածկած նստելու:
Կարծես թէ՛ իմ ուղեկիցս սրտիցս ջուր
խմեց: Ես եթէ միայնակ լինէի և տե-
ղառարափ անձրի էլ բռնուէի՝ կառ-
քի գլուխը չէի ծածկել: Ես ես փնջի
ունէի, որ ինձ կը պաշտպանէր անձ-
րիկից էլ: Գրեցի էլ, բայց իմ ընկերը
ամառուայ զգեստով էր ճանապարհ
ընկել և միայն պէտք էր առել հետը
և ամառուայ վերաբերու: Ես վախե-
նում էի, որ նա կը միայն: Տեսնելով
որ նա էլ ինձ նման տրամադրուած է
բաց գնալու, զգուշութեան համար
փաթկեցի նրան իմ պէտտով: և գոր-
գով որ անակնկալ դիպուածի համար
հետեւս էինք առել: Ինկերս այդպէս
տար փաթկեցում երկու պէտի և գոր-
գի իսկ ես՝ իմ կափնջուս մէջ, անձրեւ ու
ցուրտ չէ, որ բուր ուստանամանք էլ
լինէր՝ մեզ չէին կարող դղրդել: Այսպէ-
սով շարունակում էինք բարձրանալ
հիւսնակի կէր-մանը և ամեն պտղով վե-
րայ նոր ու նոր տեսարանների էինք
հանդիպում: Ձորի ներքեւում արեգակ,
մէջ տեղի մշուշ, վերեւում միգապատ
ամպերի կոյտեր և ի լրումն այս հա-
կապատկերների՝ ստորի գլխին և ու-
սերին՝ ձիւն: Երկու օրուայ մէջ մարդ
արեւադարձային խորշակից հասնում է
Աղսիան սառնամանիքը...

Ավստ միայն, որ այս հրաշագեղու-
թիւնը անկարող պիտի լինէր գտնի մի
քանի ժամով աղտոնել մեզ ցաւից և
հեծութեան աշխարհի կսկից:

Միջոցաւ մենք յափշտակուած դի-
տում էինք խնուած կէր-մանի եր-
կայնութեամբ ձգուած սքանչելի տե-
տարանները, որոնց վերայ բնութիւնը
զեղել է իւր հրաշակերտ արուեստի
բուրդը: Նրբութիւնը և վարպետութիւ-
նը՝ դաժան իրականութիւնը թու-
նաւորեց մեր հոգեդաշտութիւնը: Զա-
նապարհի երկայնութեամբ ձգուած,
շարք շարք մեր գէտ դուրս էին գա-
լիս հայ գիւղացիների ցրեւնով բեռ-
նուած՝ անդրջրհեղեղեան սայլերը:
Համարեան իւրաքանչիւր լուծի վերայ
նստած էր մի մանուկ՝ 7-10 տա-
րեկան: Նրանց պարտաւորութիւնն
էր՝ լուծը վարել: Բայց գիտէք՝ թէ սա
միջոցաւ ու տաժանակիր գործ է
մանուկի համար: Անձրեւ թակում է.
ցուրտը անդամներն փետացնում է.
— իսկ մանուկ լծակարը ցնցոտիւն-
քով հալու ծածկած իւր մերկութիւնը՝
ամբի մի ձեռքն է տանում բերնին,
մերթ միւսը, որ շնչովը տաքացնէ:
Սուրհանդակի սայլերը այդ դաժնող
ուայերի մօտից անցնելով, մտրակ է
որ շնչակցում է ցրտից փետացած
լծակար մանուկին՝ առանց նայելու:
Ի՞նչ օրակին է հասնում: — Ինչո՞՞ մա-
նուկը չէ կարողանում ըստ կարգի
ուղղել լուծը և խանգարում է սրբն-
թաց կառքի ճանապարհը: Ի՞նչպէս է

անցկացնում նա գիշերը բաց օդում՝
Աղսիան բարձրութեան անձրիւն ձիւնի
յաճախ և սառնամանիքի տակ՝ դա Աս-
տուած գիտէ և նրա ջանքը...

Այս քիչ անգլութիւն է, բոլիւի-
նը մեր չինականը մարդ կը դառ-
նայ: Գնելով բացականից գլխաւոր
ուղեկիցս, որ ինքն էլ դիւղի գաւակ
է: «Ուր է սրանց երեցը, վարդապե-
տը, որ հասկացնէ, թէ սա մահացու
մեղք է»:

Այս անկեղծ և ճշմարիտ խօսքերը
ցոյց են տալիս Առաքել արօս սրտի
սաստիկ խռովութիւնը: Բայց ինչ
կարող էի ևս պատասխանել նրան
խաղաղեցնելու համար: Ազգատու-
թիւնը, չքաղութիւնը արդեօք մէջ
բերէի՞ որպէս ամենամեղք պատճառ:
«Չէ բոլիւի: Ի՞նչ աղքատութիւնն է և
ի՞նչ էլ չքաղութիւնը: Տգիտութիւնն
է. և՛ երեց, ունիւն և՛ իրենց հովիւ
և՛ վարդապետ, որ խրատէ դրանց:
«Մէկընք բէշ բէթէր» անտէր հայկա-
ներ են: Զահեղներն դարձրելու են
մէջ են կտորովում, խօսեցին էլ էսպէս
բանաբան: Ո՞ր մալիկանը իւր մատաղ
խօսելին էս հալում էսպէս բանի կը
գնէ»:

Այս վշտայի դէպքը մեր վերայ այն-
պէս ազդեցութիւն գործեց, որ մին-
չև անգամ Սնանի ծովի պատկերի
սիրունութիւնը չամբեց մեր սրտի
դառնութիւնը: Եւ յիշաւ ինչ անըն-
դուն լուծը և խանգարում է սրբն-
թաց կառքի ճանապարհը: Ի՞նչպէս է

բոսպի նման երկու կողմից կանգնած՝
մառախլապատ սարերի մէջից յան-
կարծ ձիւր առաջ բացվում է Սնանի
գեղահայտ ծովակը՝ իւր սիրուն կղզ-
ղիակով: Մեր չուրջը պատել էր մառա-
խլովը, բայց սարերի միջից անհնուած
հորիզոնը փայլում էր պայծառ արեւի
ճառագայթներով: Այնպէս էր թուում
մեզ, որ մութ սննեակի պատուհանից
նայում էինք լոյս աշխարհի վերայ և
մեր առաջն փառած է մի անրիծ ու
փայլուն հայելի: Տարաբաղաբար
այս տեսարանը շուտով ամենացաւ
խնուած պտղովի հետ և մենք դար-
ձեալ մնացինք մշուշի մէջ: Բայց չան-
ցաւ կէս ժամ և մենք արդէն դարեան-
գի գլխին էինք: Սիւնիովկա կոչուած
մալիկաների գիւղում: Անձրեւ դաղա-
րել էր. անտառները անհետացել էին,
արեւը առատութեամբ պայծառ լոյս
էր սփռում բոլոր հորիզոնի վերայ,
երկնքը վերայ մի կտոր անգամ ամպ
չկար: Բայց ինչպէս ցուրտ է: Ի՞նչ
պիտի անել՝ եթէ կափնջը չունենայի:
Որքան ձիւն դիւղեւ է սարերի խո-
ռոչների ու խոխունիկի մէջ: Այս-
ցին, որ երկու օր առաջ մեծ ձիւն է
կնկել:

Սիւնիովկայից սկսում է ծաղկա-
ւետ դաղար խոտի և արօտատեղերի
մեծատարած թագուորութիւնը: Այս
գիւղից մինչև հեռեւալ կայարանը՝
կնկնով կաւ որ նոյնպէս մալիկան-
ները գիւղ է, խնուած պղտորան
ձգվում է Սնանայ հարաւ-արեւմտեան

(արհեստագործներ) և մշակներ, մեծ կուրս բացողներն է:

Ամենքին յայտնի է, որ հայ մշակները միշտ զբաղված են անարգութեամբ են նոյն իսկ հայերից: Առատաներից մէկը հակառակուրդով մէկ մշակի հետ հայհոյում է նրան, բայց երբ մշակին էլ արան պատասխանում է նոյն կերպով՝ նա զայրանալով վայր է գցում խեղճ մշակին և ուժգին կերպով հարուածներ է տալիս: Այդ միջոցին, վերայ է հասնում մէկ ուրիշ մշակ և ուստայի ապականութեամբ մէկ անգամ խփում է, ուստան յետ է դառնում, որ արան էլ պատասխանէ, մի բռնեցք էլ միւս կողմից է դիպչում և ապա տուր թէ կտաս, խառնվում են մօտ 200 հոգի, որոնք բաժանւած մէկ քանի խումբերի՝ ծեծում են և ծեծվում են:

Այս տաքացած կուռք վերջն այն եղաւ, որ մէկ ուժեղ մագարծ առնելով մի ահագին փայտ՝ հազիւ կարողացաւ հանդարտեցնել մշակներին և ուստաներին:

Մօտեւս դուրս է եկել հաշակաւոր ռուս բնական զորդ Ա. Ոստովսկու «Դրամատիկական թարգմանութիւնները» երկու հատորով: Հրատարակութիւնը ինչպէս ասում է «Նով»-ին, շատ շքեղ է և թանկ էլ չէ:

Հատ են պատահել այնպիսի օրինակներ, որ և և ինչ մինը մի օր և ինչ թերթ հրատարակելու իրաւունք ստանալուց յետոյ, ահագին լինելով, ներս և յայտարարութիւններ և ցըրվում ժողովուրդի մէջ և բաժանորդագրները հաւաքելուց յետոյ, յանկարծ դադարեցնում է թերթը միւս տարին կրկին նոյն խաղը կրկնելու համար: Բայց այժմ, ինչպէս հաղորդում են Պետերբուրգի ռուս թերթերը, կարգադրւած է, որ ոչ ոք այդպիսի հրատարակչները երկրորդ տարին իրաւունք չունի լինելու և յայտարարութիւններ ցրուելու: մինչև որ իւր առաջին տարուայ բաժանորդներին բաւականացումն չտայ: Պարզ է, որ սա մի չափազանց օգտակար միջոց է հայտարարութեան հաւատը:

Եզրով և սեղմութեամբ է մի կողմից ծովակի դարեանդի միւս կողմից քարվարտ սարերի մէջ Գուր գետում էք՝ աստիճանաբար իջնելով այն բարձրութիւնից, ուր հասցրել էր մեզ Գլինչանի կէր-մանը, և այդ բարձրութիւնը մօտ 1000 ոտ է: Արարատի կէս բարձրութիւնը:

Որքան եղաւ մեր զարմացքը՝ երբ տեսանք, որ այստեղ կարծես թէ գարունը նոր էր սկսում: Սալիանում յունվարին և դեկտեմբերին հազիւ այնպիսի ցուրտ է լինում, ինչպէս այստեղ յունիսի կէսին: Երբ այստեղ մարդիկ տեղեկութիւն անգամ չունին մեր երկրի դարեան վերայ, որ փետրվարից է սկսվում և ամրան՝ որ արդէն մեղմում իւր սահմանի մէջ էր մտած: Սալիանում արդէն հունիս վերջացել էր, իսկ այստեղ հոգեւ նոր էր ծնւում: Երբ պիտի հասնի հարցինք, Աստուծո՛ւ սեպտեմբերին: Տէր Աստուած, մեղանում մինչև այն ժամանակ չորրորդ հունիսը կը հասնի:

Ինչ որ այստեղ մեզ զարմացնում էր՝ դա առաւել էր ինչպէս խոշոր ամուր, դերի կաթնուտ ու կայսու է: Մերձակայ բոլոր սարերը ծաղկաւ և հիւսկալի մարգագետիններով ծածկուած՝ տաւարի համար քնտիր արօտանդեր էին: Մեր Մուզանն էլ այնպիսի ու ձմրանք բոլորովին ծածկվում է պարսպո՛ւ ու բարձր դալարով: Բայց ինչ համեմատութիւն:

Յամաքանդը կոչւում հայ գիւղին

դէպի տպագրական խօսքը ամրապնդելու համար:

ԱՅՈՒՅԻՍԱՅԻՑ. — Վերջապէս Սուրբ Փրկիչ Եկեղեցւոյ երեցփոխանական գործերը կարգի ընկան: Եկեղեցւոյ պատկան խարխուլ և համարեա աւերակ շինութիւնները, չնորհա նորոնախի երեցփոխ Ներսէս Դիլիթիանանի վերանորոգում և շատ աղէտ քանդում և նորից են շինում: Միւլթա-րական է այն, որ պ. երեցփոխը մըտածելով ապագայի վերայ, պատրաստել տուեց կառուածների հաստատագրերը: Նախկին երեցփոխը ստանում էր ամսական 35 ռուբլի ուժիւր, այժման երեցփոխը հասկանալով գործը և կամենալով օգտակար լինել հրաժարուեց ուժիւր ստանալուց: Պ. Իդիթ-իանանան այժմ մտադիր է յայտարարել վերանորոգել և յատակները ներկել տալ:

Պրոֆեսոր Գ. Յ. Չուբինովը սկսել է չարունակել իւր մի անգամ սկսած գործը «Բաւարան և քերականութիւն» որի նպատակն է վերացնել ծանօթացնել ռուսաց լեզուի հետ: Երեւել է, որ այդպիսի մի գործի մեծ կարիք է զգացվում: այդ երեւում է նրանից ասում է «Պետ. Վեդ»-ին, որ «Բաւարան և քերականութիւն» առաջին մասը մի քանի ամիս մէջ արդէն համարեա բոլորովին ծախուել վերջացել է: Երկրորդ մասը պէտք է առանձին գրքույններով դուրս գայ:

Մայրաքաղաքի ռուս թերթերը հաղորդում են, որ դա 1887 թուի յունվարի 29-ին վերջանալով Պրիշինի գրուածների գրականական սեպակա-նութեան իրաւունքը: դալ տարուանից պատրաստվում է այդ գրուածների առասպելական աժան դիւ հրատարակութիւնները:

Ղազանից գրում են «Նով»-ին, որ ուստիականութիւնը այնտեղ ձեւակաւել է մի քանի անձեր, որոնք կեղծ տաս բուրլանոց թղթագրամներ չինելով են զրադուկիս եղել:

ՄԱՏՐԱՍԻՑԻՑ. — Այժմ եղանակը շատ գեղեցիկ է և բաւական տաք:

մօտենային՝ ճանապարհը այնքան սեղմվում է ուղղաձիգ սարերի և դարեանդի եզրի մէջ, որ ակամայ մարդի սիրտը դուր է բռնում: Մի փութիկ անդգուցութիւն, և ճանապարհորդը կորած է: Ասե՛ք՝ մեր գնալու ժամանակ այդ կարող չէր պատահել երկիւղը ձմեռը՝ ձեան հիւսերից է, ճանապարհորդներին ապահովեցնելու համար՝ այդտեղ խնդրու էր ծածկուցաւոր շէնքով ծածկուած: Հատ խելայի միտք, դա մի երկար օրա՛հ (դպրե՛ր) է, որ վերելից փլած ձիւնը ճանապարհորդին տակով չանէ և ճանապարհը չխանգարէ: Ամառն է՝ Սեան մանկ ցանկացող ուխտաւորների համար կուրքը պահելու յարմար հանդուանէ: Ո՞վ է այս խելը բանեցրել: Չկարծեմ թէ մեր ճանապարհաւէն երկրա-չափների գործը լինի դա, նրանք տա-կուին շատ հեռու են Դաւ-Արարատի իմաստութիւնից և վաճառականութեան համար յարմարութիւններ յորդեղու խոկմունքից: Ասացին՝ վաճառ է չինել: Այդ զարմանքի բանը՝ Հրաշք պիտի համարուի՝ որ մեր վաճառական կառավարութիւնը մտածել է ուխտաւորների համար հրապոյր ու յարմարութիւններ ստեղծել: Ուրեմն շատ կասկածելի է այս լազարութիւնը: Չգիտեմ որտեղ կարողացի կարծեմ Գ. Ս. «Հայտարարութեան մասին» ինչպէս հոգու վարձ՝ իւր հաշուով այդ չէնքը կառուցել է Երեւանի խնդրին

Մոռացանք ծիւնից կրած ցրտութիւնը: փայտն ու ածուխը անտանելի թանկ են: Յորենի թաղարը (25 պղ.) 17 ռ., գարինը՝ 9-10 ռ., հացի ֆ. 2 կ., միսը ֆ. 7 կ., խըր ֆ. 22 կ., կարտօֆիլ պղ. 30—35 կոպէկ:

Խնդրում ենք, որ խմբագրութեանս հոտանելի գումարները անյապաղ ուղարկեն նրան: Խմբագրութիւնս սպասել կարող չէ:

ԹԵՂԵԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ ՖՐԱՆՍԻՍԻՑԻՑ

ՊԱՐԻՅ, 3/15 հոկտեմբերի, Երկար սպանուլուց յետոյ, այս օրերս վերջապէս Comedie Francaise-ը (առաջին ֆրանսիական թատրոնը) տուեց Շէքսպիրի «Համլետ»-ը: Ասում են վերջապէս՝ որովհետեւ ամբողջ երկու տարի է, որ այդ թատրոնի վարչութիւնը յայտնել է հասարակութեան, թէ արդէն ձեռնարկած է այդ պիէսայի պատրաստութեանը: Երկու տարի պատրաստուել մի պիէսայի խաղի, նրա բնական ճշդութեան և շքեղութեան համար, յիշաւ անհաւատալի է թուում: Բայց այսպիսի մի ներկայացման ներկայ եղողը չլիտի զարմանալ: Չկարծեմ, որ Համլետ պիէսան սրանից աւելի փառաւոր կերպով հնարաւոր լինէր խաղալ: Երեւում էր, որ թատրոնի վարչութիւնը ոչինչ չէր խնայել թէ նիւթական և թէ բարդական, Շէքսպիրի «Համլետ»-ը իւր ամեն կատարելութեամբ բեմ դուրս բերելու: Ասում են, որ այդ թատրոնը ծախուել է 150,000 ֆրանկ (60,000 ռ.) այդ պիէսայի ամեն պէտքերը հոգալու համար:

Օրինակ՝ թագաւորի վերարկուն դուռ ուղի թիւերով էր անդամագործուած և արժէր 5,000 ֆրանկ (2,000 ռ.), գերեզմանափորների բաների իսկապէս ձեռ ունենալու համար յատկապէս մարդ էր ուղարկուած Նիւրնբերգ խմանալու այնտեղի հին ժամանակներում գործածուած բաների ձեռ, գերեզմանափորները հանգեցնելու և այլն և այլն: Բեմական նկարները (décoration) յանձնուած էր Պարի-

կազմով շինող խնուհեմները՝ ձմեռը ճանապարհորդի ապահովութեան և ուխտաւորների յարմարութեան համար: Հատ հաւանական է:

Այս տեղից պարզորոշ կերպով ձեռ առաջ բացվում է միւրուս Սեանայ կոնաձե զղկանման կղզիակը իւր բուրբ տաճարներով, շինութիւններով և ծառատանով: Այս տեղից վախճը ամենապարզ հեռաւորութիւն ունի Որքան կը փափագէինք տեսնել Մաշտոցի դպրավանքը և համարել հայկական անդրանիկ տաճարի սրբաւայրը: Որքան յիշատակներ: Որքան օգտուելիս ներշնչած է Հայրենասիրտ բանաստեղծին այդ յիշատակները երկելու և իւր «Յուշիկները» գրելու: Բաւական չէ արդեօք «Հնորձեան» մեզ Տէր»-ի աւանդութիւնը յիշել՝ որ մարդ գեղուի երկիւղած ջերմութեան գոյնով զգացմունքով և այդ պարմական աղօթքը երգողների հետ խառնելով իւր ձայնը՝ «Եւ զխորհուրդ» զոր խորհիւր խափանէ տէր, զի Աստուած ընդ մեզ է՝ ասէ:

Բայց ինչ վիճակի ենթարկուած է Եղիշտիցի Մաշտոցի նուիրական դպրավանքը և ինչպէս խնամել են յիտապա կողմերը այս նուիրականի մէջ ժողոված մտաւոր գանձերը՝ այս օրոտած հարցերի ուղիղ պատասխանը՝ Սիմէնի օրով այստեղ պատահած գեղեցիկ անանդութիւնը: լինի

*) Բաւական միւս լսան կրօնաւորը այս օր մենաստանի թէ կաթողիկոսն

զի մի յայտնի նկարչի նկարելու, որ անշուշտ բաւական գումար կը նստէր վարչութեան:

Կարգացող պիտի կարծէ, թէ Ֆրանսիայի ժողովուրդը մեծ սէր ունի զէպի Շէքսպիրի գրուածները, որ այսպիսի ահագին գումարներ է վաճառում նրա պիէսաների համար: Բայց մենք պիտի պնդենք դուր հակառակը: Ֆրանսիացիները ընդհանրապէս չեն սիրում Շէքսպիրի պիէսաները (աւելի լաւ է ասել ճաշակ չունին նրանց օրինակ), նրանք սիրում են տեսնել այնպիսի գրուածներ, որոնք լի են բեմական նիւթերով:

Շէքսպիրի պիէսաները շատ սակաւ են տրվում ֆրանսիական բեմի վերայ՝ նրա «Սոնետ»-ն, «Ամսօրնային գիշերաչա երազ»-ը (Songe d'une nuit d'été), «Մագդէթ»-ը մի քանի անգամ խաղալուց յետոյ «Odéon» թատրոնում, դադարեցրին: որովհետեւ յաճախորդներ սակաւ էին լինում և թատրոնի վարչութիւնը փաստում էր, Porte Saint-Martin թատրոնում, չնայելով Sarrah Bernard-ի (Սառա Բերնար) հուշակաւոր խաղին, «Համլետ»-ը և «Մագդէթ»-ը մինչոյն սառը ընդունելութեան արժանացան, վերջապէս, ահա թէ ինչ է դուր ֆրանսիական նշանաւոր քննադէպ Francisque Sarcey (Ֆրանցիսկ Սարսէ) «Համլետ»-ի առթիւ: որ ինչպէս սասցնելու, խաղացուեց «Comedie Francaise» թատրոնում:

«Համլետ»-ի առաջին երեք գործողութիւնը մեծ ազդեցութիւն թողեց վերաս իւր անհուն տխրութեամբ իսկ պիէսայի մնացած մասը, անկեղծօրէն խաղաղանաւ, միայն ձանձրութիւն պատճառեց ինձ: Եւ ինձ այնպէս է թուում, որ չնայելով զէպի Շէքսպիրի ունեցած նախապաշարեալ յարգանքին նոյնն էին զգում և իմ հայրենակիցները, թէպէտ նրանք չէին յայտնում բացարձակապէս, բայց այդ կարելի էր կարգաւ նրանց մտքի ծածուկ խորքերում: Այս այսպէս լինելուց յետոյ, այնու ամենայնիւ են խորհուրդում տալիս ժողովրդին յաճախելու «Համլետ»-ի ներկայացումներին, բեմի շքեղութիւնն և նրա օրով հիանալու և Մուսէ Սիւլի գեղեցիկ խաղը տեսնելու «Համլետ»-ի գերութիւնը...

Այս վաղապական վարմունքը չգիտեմ ինչի յիշողութեան խորքերից երես դուրս ելաւ և ես այդ բարբարոսներ յիշատակել անթիւն: համար՝ Դահլիճ թուականից խօսքերից աւելի յարմար բան չգտայ: «Երանի թէ նորին իսկ անուպաք էին լեալ խորասոյգ ի ծով անդր, քան այնպիսի անձնամաշ ձեղձը: Բազմաժամանակեայ դարուց ժողովուրդ պահեստ նախնեաց»:

Թէ և սրտեք շատ են փափագում մտնել Սեան, բայց անհար եղաւ: Ժողով ծիւղմէր հիւսիս-արեւելեան հողմից: Այս անյաջողութեան վերայ այնքան չարամեցայ, որքան արտած էր և ջերմեւանդ ուղեկիցս: Ես մի քանի անգամ տեսած էի Սեանը, իսկ ընկերս՝ երբէք:

ուսի յայց կանդ յայնուիկ կողմանս, աճապարեմ, փութեմ մարել պմե: նստատան վայելուչ գրութեամբ և զինի աւարտելուց զամենայն ինչ՝ փութեմ իրան ի յետին գործ և ի մտանաւարան վաճաքն և տեսելով թէ չէր հնար մարելուց զայն ի փութեմանց և ի միանկեր և ի ցիցակեր խնչերանայ թղթոց մատենիցն յայնմիկ համառօտ միջոցի: միարանութեամբ հանդերձ մի և զաշխատութիւն մեծ ստանձնեալ ի բախտաւորութիւն ինքեանց և յանդարտութիւն ազգի՝ զամենայն ի վրայն զոչնչացեալսն և զամբողջնուր զոլխանգակ մատենադարանին զգա: հետեւ հուսկեան կերակուր տան աւելաց ծովու, զի մի կաթողիկոսն տեսեալ յայնպիսի գրութեան գրքանոցն անպատուեցէ: և խտրել պատժեացէ: (Հահլիսթ. Ստորագ.) Բ. հատ. եր. 223—224.)

F. Sarcey-ի այս խօսքերը ապացուցանում են մեր ասածը, թէ անմահ Շէքսպիրի գրուածները ընդհանրապէս ընդունելութիւն չէին գտնում ֆրանսիացիների կողմից: «Համլետ»-ի դերը մեզ հետաքրքրելով, գնացինք «Comedie-Francaise» Այդ դերը կատարում էր ֆրանսիացի յայտնի դերասան Մուսէ-Սիւլի: Մ. Այստեղ աւելիւր չէր լինել ֆրանսիացի «Համլետ» հայ Համլետի հետ համեմատել: Ֆիդիլթապէս, ինչպէս և Մուսէ-Սիւլին, նոյնպէս և Աղամանը լաւ են համապատասխանում այդ դերին: Առաջինը աւելի բարձրահասակ է վերջինից, որի փոխանակ վերջինս ունի մեղմադճային դէմք, որին անշուշտ կը նախանձէր Մուսէ-Սիւլին: Հետեւեմք այդ երկու դերասանների խաղին: Պէտք է այստեղ նկատել, որ Աղամանի խաղը տեսել եմ սրանից չորս տարի առաջ, հետեալը շատ թէ քիչ նրա խաղի տպագրութիւնը կարող էր այսօր ժամանակամիջոցում նուազած լինել իմ յիշողութեան մէջ և թէ գուցէ այդ չորս տարուայ ընթացքում, Աղամանը աւելի կատարելագործել է իւր խաղը *):

Երկու դերասանները զանազան կերպ են կատարում «Համլետ»-ի դերը: Մուսէ-Սիւլին 10 տարուայ ընթացքում (10 տարի է որ նա պատրաստում է այդ դերը) ստեղծել է մի Համլետ, որ համապատասխանում է իւր բնաւորութեան և որ մնացել է իւր մէջ, նա ներկայացնում է այն՝ ինչ որ ինքը, իւր բնութիւնը զգում է: Ահա թէ ինչու միշտ անկեղծ և միանման է նրա խաղը, առանց որեւէ փոքրիկ փոփոխութեան: Իսկ Աղամանը աշխատում է միշտ ուսումնասիրել, քննադատել իւր դերը, այսպէս ասած, նա աւելի զլսում է խաղում քան թէ զգացմունքով: Համեմատելով մի երկու խօսքով այդ երկուսի խաղը:

Մուսէ-Սիւլին սկսում է իւր խաղը շատ սառը կերպով՝ բաւական սառը է ընդունում հօր ուրուականի երեւալու լուրը, իսկ ինչ վերաբերում է այն կէտին, որ հօր ուրուականի հետ

*) Չորս տարուայ յետոյ դուք էլ կարող էիք աւելի շատ տեսնել, աւելի նկատել քան չորս տարի առաջ, խմբ.

Որքան եղաւ զարմացքս՝ տեսնելով ծովակի ջուրը սաստիկ նստած: Բասն տարի առաջ էի տեսել այդ լիճը և այնտեղից, որ ջրի տակ էին, այժմ բարձրացել էին: Որքան ապաւանտներ էին դուրս ցցուել ջրի տակից՝ որոնց նշանն անգամ 64 թուականին չկար: Այս երեւոյթը առաւել աչքի ընկաւ Հրապարանի (Ջանդու) ական մօտ: Քրտան տարի առաջ ամուր դռներով սահանք էր չինում, այժմ նրա տեղը ծովակի եզրից քսան սաճեղից աւելի հեռացած է և Հրապարանը կարծես թէ մի ծանծաղ առու է՝ հազիւ նշմարելի հոտանքով:

Կէս օրը հազիւ անցել էր, որ մենք հասանք Եղեւնովկա: Այստեղ պիտի հանդիստ տայինք ձիերին: Պանդուկապետը որ քանաքեպցի հայ էր, մի լաւ իշխան ձուկ խաչեց և այնպիսի փառաւոր ճաշ պատրաստեց, որ յղգացած ճաշակալիցքի պահանջն անգամ կարող էր գոհացնել: Եւ մնաց զըը: Ժիւր և լիւնային յստակ օդի մէջ 8 ժամ անօթի մնացած ուղեղներինք, Բազմաժամանակ ձկնեղէնները համը տեսած եմ: Բաւական է ասել, որ Պոլսի ծնունդ եմ, Ռուսիա եմ եղած, ղօլ-գայի արին աղբը եմ և այժմ Սալիանում եմ: Բայց արեւի մէջ չորս-ցրած իշխանի նման համեղ ձուկ երբեք և ոչ մի տեղ չեմ կերել:

Եղեւնովկայից մենք պիտի անցնէինք միոյնայն երկու պատու և զիջելէնք: Բայց որովհետեւ մինչև երկույ տակա-

տեսնվում է խոսում է, այստեղ յիշատակում է, որ նա սքանչելի է, Մուսնէ-Սիւլլին խոսում է ուրուականի հետ լաւագին ձայնով, ուրը ձեռքն կանգնած նրա առաջ և ամբողջ խօսակցութեան ժամանակ մի տեսակ հոգեկան վրդովմունք է ցոյց տալիս, իսկ ուրուականի անյայտանալուց յետոյ, ուժասպառ տարածվում է գետնի վերայ:

Աղամեանը ընդհակառակն, հենց առաջին խօսքից զբաւում է ժողովրդի ուշադրութիւնը: Ուրուականի լուրը առնելով, նա ամբողջ մարմնով ցնցւում է, բայց ուրուականի հետ խօսելու ժամանակ աւելի հանգիստ, անվրդով դիրք է ընդունում: Աղամեանի ձայնը չէ ցոյց տալիս այն վրդովմունքը, որ իսկապէս յատուկ է այդպիսի հոգեկան դրութեան:

«Ինչեւ թէ չլինել մոնօլոգը Մուսնէ-Սիւլլին աննկատելի կերպով է անցընում: Նա զայն կանգնում է բազմութեան մօտ և միակերպ առանց ձեռքի, առանց չկշռերի արտասանում է ամբողջ մոնօլոգը: Անհամեմատ բարձր է Աղամեանը այս տեղում: «Ինչեւ թէ չլինել» համարեա նրա խաղի ամենագեղեցիկ մասն է կազմում: Նրա մը տախտի գիրքը լազկաթուղի մօտ, համապատասխան ձեռքեր բառերի շնչով խորը տպաւորութիւն են թողնում ժողովրդի վերայ:

ՕՖէլիայի հետ տեսնուելիս Մուսնէ-Սիւլլին գեղեցիկ է, Նա շատ մեղմ կերպով է խօսում ՕՖէլիայի հետ: Երբ նկատում է որ սենեակումը մարդ է թաղանթ, իրեն խելագար է ձեռքնում և երբ ՕՖէլիան պնդում է, թէ հայրը տան է, Մուսնէ-Սիւլլին կարծես քարկոխելից ու հոգեկան տանջանքից խելապետ խելագարվում է: «Կան կուսանոց» մի քանի անգամ բացականչելով, նա ցնորուածի պէս դուրս է վազում: Նա տանջվում է տեսնելով իւր սիրոյ անմեղ աւարկան (ՕՖէլիան) գործը դարձած հօր (Պօլսիլուսի) ձեռքերի:

Աղամեանը մի կերպ հեղինական ձև է ընդունում այս տեսարանում: Նա իւր խօսքերով աւելի իւր սիրոյ առարկային է տանջում, քան թէ իրեն, որ մեր համեստ կարծիքով, հակառակ թելադրութիւն է այն զգացմունքներին, որ զգում է նա զէպի իւր սիրած

օրիորդը: Ներկայացման տեսարանում Աղամեանը արժանի է միանգամայն գովաւանքի: Նա իւր ամբողջ ուշադրութիւնը լարում է զէպի թագաւորը և ներկայացման վերջում, օձի պէս սուղում զէպի նա և իւր կասկածը իրականացած տեսնելով՝ սխալում է բարձր ծիծաղել: Երբ վերջանում է մի կերպ դառն լացով: Շատ բնական ենք զրտնում Աղամեանին այս տեսարանում: Մուսնէ-Սիւլլին ընդհակառակը մեր կարծիքով շատ է զբաղվում ՕՖէլիայով և անուշադիր է թողնում իւր թշնամին, որի ոճիրը հաստատելու համար տալիս է այդ ներկայացումը: Նա մի քանի անգամ համբուրում է ՕՖէլիայի ձեռքը, հովհարը խլում է նրա ձեռքից և հով է անում նրա երեսին, երգում է և այլն և այլն, իսկ ներկայացման վերջը՝ բաւականանում միմիայն բարձրաձայն ծիծաղ արձակելով: **):

Մօր հետ տեսնուելիս թէ Մուսնէ-Սիւլլին և թէ Աղամեանը շատ լաւ են կատարում իրենց դերերը: Թէ և զանազան կերպով: Մուսնէ-Սիւլլին կանգնած մօր բազկաթուղի մօտ, մեծ ոգեւորութեամբ խօսում է նրա հետ և պարզ կարած երկու թագաւորների պատկերները համեմատելու ժամանակ, միշտ պոռոյտներ է դրժում սենեակի մէջ: Այս տեսարանում Աղամեանը ծնւկաչոր դիրք է ընդունում մօր առաջ և պատկերների համեմատութիւնը սը բան աւելի է յաջողում: Գեղեցիկ է մանաւանդ Աղամեանը լացով երբ ձեռքն մօրը ննջարան ուղեկցելիս:

Մնացած տեսարաններում Աղամեանի խաղը աւելի հետաքրքիր է քան Մուսնէ-Սիւլլինի: Գեղեցիկամարմնի հետ ունեցած խօսակցութիւնը, գանդի (CRONE) մասին յայտնած փխտափայլիւնը, թաղման ժամանակը: Նա զիրքը: Վայ կէտերում Աղամեանը հիանալի է:

Իսկ վերջին տեսարանում թէ Մուսնէ-Սիւլլին և թէ Աղամեանը միակերպ են խաղում: Մենամարտութիւնից յետոյ:

**) Եթէ Մուսնէ Սիւլլին ներկայացման տեսարանում այդպէս է խաղում նշանակում է, մեր կարծիքով, որ նա իւր դերը աւելի լաւ է ըմբռնել: Խմբ.

տոյ Մուսնէ-Սիւլլին ևս, Աղամեանի նման, թագաւորին իւր ձեռքի սրով սպանելուց յետոյ, թոյնը ածում է նրա բերանը:

Ան այն տպաւորութիւնը, որ թողնել է վերայ երկու դերասանների խաղը Համլետի դերում: ***)

Յ. Աւաճ.

**) Պրանսիացիները Շէքսպիրին չեն հասկանում, որ համար ճաշակ չունին հետաքրքիր Մուսնէ Սիւլլին էլ բաւական է նրանց, մեղանում է, որ Շէքսպիրին գիտեն գնահատել և որտեղ չեն խաղում Համլետը, մուգիկայով, յուզարկաւորութեան մարչով, իսկ խելագարում ՕՖէլիան bis-ով մի քանի անգամ երգում է հասարակութեան համար: Խմբ.

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

— Թրքական Հայաստանից կրկին վրդովեցուցիչ լուրեր են գալիս: ասում է «Ռուս կուր»-ը նախելով «Բէյ-տերի գործակալութեան» ստացած հեռագրերին: հայերի և թուրք զորքերի մէջ արխանդի կուր է պատահել: կուրի մէջ երկու կողմից էլ շատերը վիրաւորուել են և սպանուել:

— Լուսնայի «Neue Freie Presse»-ին հեռագրում են, որ անգլիական զինուժամտան, հնախելով Ռուսիայի ղեկավարութիւնների զաշնադրութիւն կազմելու անյաջողութեան կրկին շարունակում է ջանքերը այդ ուղղութեամբ: հաստատապէս կարելի է հաղորդել, ասում է այդ հեռագրի մէջ, որ Անգլիան յոյս ունի իւր մը տաղարութիւնները յաջողեցնելու: Մի պետական բարձրատիման անձն, որին կարելի է հաւատ ընծայել, հաստատապէս պնդում է, որ վերջապէս Անգլիան կը կարողանայ հակառուսական զաշնադրութիւն կազմելու:

— «Kreuzzeitung»-ը հաղորդում է մի քանի հետաքրքիր տեղեկութիւններ: Երբ թուրքական զորքը խաղաղութեան ժամանակ կազմում է 445,424 հոգուց, իսկ պատերազմի ժամանակ — 1,519,000, բայց այդ լանդշտրեմը բաղկացած է 1,000,000 հոգուց, որից միայն կէսը կարելի է հաշուի առնել: Աւստրիա-ունգարական զորքի թիւն

է խաղաղութեան միջոցին 286,422 հոգի, իսկ պատերազմի — 1,077,000:

Լանդշտրեմը նոյնպէս 1,000,000 է հաշվում: Բայց ոչ մի պատրաստութիւն չունենալով, ի հաշիւ առնել կարելի չէ նրան: Ռուսական բանակը խաղաղ ժամանակ — 807,242 հոգի է, իսկ պատերազմի միջոցին — 2,000,000: Դրան պէտք է աւելացնել և 1,000,000 անկանոն զօրք: Պրանսիան ունի խաղաղ ժամանակ — 523,824 հոգի, իսկ պատերազմի — 1,950,000: Պրանսիացիները կարծում են, որ կարող են հաւանոր միջոցին կազմել և նոյնքան էլ զօրք կամաւոր զինուորներից: Խաղաղական բանակը կազմում է խաղաղ ժամանակ 215,000 հոգուց, իսկ պատերազմի ժամանակ 2,400,000: Եւրոպական պետութիւնների ոյքերը համեմատելով թիւերը, տեսնում են, որ Պրանսիան և Գերմանիան համարեա հաւասարալընում են միմեանց: Թէ և ճշմարիտ է, Պրանսիական զօրքը թուով մի փոքր աւելի է, բայց դրա փոխարէն, գերմանական զօրքը աւելի կրթւած է: Ռուսիան անհամեմատ զօրեղ է Գերմանիայից: Խաղաղ կարող է օգտակար զաշնակից լինել Պրանսիայի ղեկավար:

Մի թիւ անկախ յիշատակ: Խաղաղական Մարգարիտա թագուհին ունի կարմրագոյն բուստէ սպարանջան, որ նա երբեք չէ հանում իւր ձեռքից ոչ ցերեկը և ոչ էլ գիշերը: Եթէ թագուհին մի այնպիսի շոր է հագնում, որ բուստէ սպարանջանը նրան չէ սաղ զալիս, այն ժամանակ նա սպարանջանը այնպէս է հագնում, որ նկատելի չէ լինում: Այս սպարանջանի պատմութիւնը հետեւեալն է: Հինդ տարի առաջ, խաղաղական ժամանակ պրինցը իւր դաստիարակչի հետ ղեկում է վենետիկ զբոսնելու: Այնտեղ, վաճառատներից միւնի պատուհանում տեսնում է այդ բուստը և չափազանց հաւանում է: «Այս այդ կը գնեմ մօրս համար» ասում է նա և իսկայն ժողովով վաճառատուն, հարցնում է նրանց արժէքը: Բայց դու, բանը տես, պրինցը այնքան փող չէ ունենում:

Մարդասպանութեան ստատիստիկա Սպանիայում: Աւելի հեռւոյն չկայ խաղաղացու համար, քան արեւել թափելու: Բայց ատրճանակից պատմական երկայնի սուրն ուղանակը այժմ էլ մեծ դեր են խաղում Սպանիայում: Չնայելով որ Պրանսիայի բնակիչների թիւը անհամեմատ շատ է սպանիականից, բայց և այնպէս յանցանքները ու սպանութիւնները աւելի շատ Սպանիայում են պատահում, քան Պրանսիայում: 1883-ին Պրանսիայում սպանութիւնների թիւը օրինակ, հասնում էր 700-ի, մինչդեռ Սպանիայում, նոյն թուին պատահել են 1,457 սպանութեան դէպքեր: Սպանիայում սպանութիւնը շատ անգամ նախանձորութեան և վրէժխնդրութեան հետեւեալ է լինում, մինչդեռ Պրանսիայում զոհուելու և յախճաղուելու: Որդեպանութիւն շատ քիչ է պատահում Սպանիայում, այնպէս որ, 1882-ին, օրինակ, միայն 132 դէպք է եղել:

ԽԱՆԼՈՒՐԵՐ

Մի թիւ անկախ յիշատակ: Խաղաղական Մարգարիտա թագուհին ունի կարմրագոյն բուստէ սպարանջան, որ նա երբեք չէ հանում իւր ձեռքից ոչ ցերեկը և ոչ էլ գիշերը: Եթէ թագուհին մի այնպիսի շոր է հագնում, որ բուստէ սպարանջանը նրան չէ սաղ զալիս, այն ժամանակ նա սպարանջանը այնպէս է հագնում, որ նկատելի չէ լինում: Այս սպարանջանի պատմութիւնը հետեւեալն է: Հինդ տարի առաջ, խաղաղական ժամանակ պրինցը իւր դաստիարակչի հետ ղեկում է վենետիկ զբոսնելու: Այնտեղ, վաճառատներից միւնի պատուհանում տեսնում է այդ բուստը և չափազանց հաւանում է: «Այս այդ կը գնեմ մօրս համար» ասում է նա և իսկայն ժողովով վաճառատուն, հարցնում է նրանց արժէքը: Բայց դու, բանը տես, պրինցը այնքան փող չէ ունենում:

Էին շատ ժամանակ էր մնում և ձանձրութիւն էր պատճառում անցործ նստելը, մինքն թողնելիք մեր կառքի ձիերը և պոստից ձիաներ առնելով՝ շարունակելիցնք ճանապարհը: Երբ իրենց փոխանակ Սախոյ-Ֆօնտան մնալու: Երեան հասնելիք:

Գեօթա-դաղի զաշնադրութիւնը: Ներկայիս բնաւորութիւնը, ծագելիցնք առաւորութիւնը: Ուղեկից ընկերին հըմաութիւնը հայրենի ֆլորայից (բուսականութիւնից): «ՏԱԿՏԱՅԵՆ» բառի յաջող թարգմանութիւնը: Հանապարհը Նիւնովկայից Սախոյ-Ֆօնտան:

Համաքարերից կամ ուղիղ Հրադ-դանի սկզբից սկսում է «Գեօթա-դաղի» ինչպէս պ. Գ. Լ. նկարագրել է՝ զա մի լեռնային դաշտավայր է 5000 ոտք բարձրութեամբ և 50 քառակուսի վերստ տարածութեամբ, ծածկուած անթիւ զրդերով: Ընդհանրապէս Տեղը բոլորովին համապատասխանում է իւր անունին: Այդ անգին տարածութիւնը գրեթէ բոլորը վարած է ամեն տեղ անցել է օրհնեալ արորը (զուլիանը): Բնութիւնը հարաբերաբար ծաղկում ունի: Մինչդեռ Գիւլիանի ձորումը ու կիւրծումը ձեռք միտքը սաւառնում է Նեպոտեի կատարած ժամանակները, այստեղ և մինչև Արարատի ստորոտը դուք ամեն քայլում տեսնում էք թէ ինչպիսի զօրութեամբ գործել է զաման շէ մըս «Հայրենաստ» վիճակեալ սպանդան» երեսը կազմակերպելու: Գ. Կը մարդի սիրան է բռնում

մտաբերելով, որ այս սքանչելի տեղերը, որ այժմ երկրագործին բարբոս ուղեորին հիացումն են պատճառում, եղել է ժամանակի որ ստիպել երկրաշարժութիւններով ցնցուել ու օրորուել են, և Սևանի լճակը, որ այսօր այս սքանչելի լեռնադաշտի զարդն է, այն ժամանակներում, որպէս ամենի հրաբուխի խառնարան, քար, մոխիր, կրակ, կոշտակ, ծծումբ և լաւայ է թափել տեղատարաբար անձրեւի նման:

Այսպէս ձեռք միտք է գալիս վ. Հիւրդի «Հեռու երկնից» սքանչելի բանաստեղծութիւնը: (Մարտիտանից) թարգմանութիւնը Արարատի մէջ: Սակայն ինչ տեսութեամբ այսօր այդ տեղերը հաց է տալիս: Նոյն օրերն և ինչպիսի ծաղկաւտ մարգագետիններ: Այժմով համոզուեցայ Գ. Լ. ասածին, թէ այդ տեղ գոյնզգոյն ծաղիկները կանոնաւոր դասաւորութիւն ունին, կարծիքը առանձին, կապոյտը առանձին, և այսպէս բոլոր գոյների և երանգների վերաբերութեամբ: Մարդ այնպէս է կարծում, որ զրանք զրամբը ցանուած են կեանքի պիտոյքի համար: Բայց չէ, դա բնութեան գործն է և բնութեան պիտոյքի համար: Այնքան առատ են այդ ծաղիկները՝ որ Հրադ-դանի վերայ գտնուած զրդերից միւն կարծես խելագար է դրանց գոյնների և երանգների մէջ և այդ պատճառով կոչվում է Դաղնայն:

Ինչ յարմար տեղ հայտնակի ֆլորայի:

բան ուսումնասիրելու և հաղաւորութիւնը Herbarium կազմելու: Բաւական է յիշել, որ այս ծաղիկներից հետո չէ հաշվաւոր Դաղնայնը:

Հանապարհին ընկերս հենց այն է կառքը կանգնեցնում էր և այս կամ այն ծաղիկը քաղում. նա տալիս էր նրանց իւրաքանչիւրի անունը և մեկնում, թէ որը ինչ բանի համար գործ են դնում: Ես պատկառանքով լսում էի նրա զանազան բուսաբանութիւնից, որովհետեւ այդ գիտութեան մէջ շատ բոլորիկ էի: Չնայելով որ իմ աշակերտութեան և ուսանողութեան ժամանակ ամեն առարկայից միշտ 5 և սակաւ 4-եր եմ ստացել: Բայց համարաբանում անգամ բուսաբանութիւնից երկու եմ ստացել, որ հաւասար է 0-ի:

Ելնովկայից անցնելիս, մեղ կանգնեցրին նորից խնուրու համար հարկ առնելու: Կարծում էինք թէ արդէն աղատուած ենք, սրովհետեւ խնուրին աւելուած էր Ուղեկից հարցրեց մեղ կանգնեցնող պահպանին, որ մի հայ երկրաբան էր, «Հա ինչ կայ» «Բըռ» նախալ է աղան: Այս խօսքի վերայ ծիծաղից թուլացանք: «Ինչ լաւ անուն են դրել, բոլորը»:

Համարում որ Ռուս-Հայերէն բառարանի մէջ շլագբաւ (Schlagbaum) և հաթա (Сатра) բառերի թարգմանութեան համար սրանից յարմար բառ չէ կարելի գտնել: Տեսնե՛ք պ. Արեւստում Յովհաննիսեանը ինչպէս պիտի

որ կարողանայ բուստը գնել, ուստի առաջարկում է վաճառականին: «Այժմ ևս հինգ բուստ միայն կը գնեմ ձեզանից, իսկ մնացածները խնդրում եմ պահել, հէնց որ աւելացրած փող ունենամ թէ չէ, կուղարկեմ այն ձեզ, իսկ զուր էլ նրա արժէքով ինձ բուստ կուղարկէք: Վաճառականը սիրով յօժարում է: Այդ մաս առ մաս տուր և առը շարունակում է ձիշտ երկու տարի, որից յետոյ միայն պրինցը կարողանում է բուստէ սպարանջանը մատուցանելու իւր մօրը: Թաղուհին չափազանց յուզուեցաւ, երբ ամբողջ պատմութիւնը լսեց: «Այս իմ զարդերիս մէջ ամենաթանկագինն է. ևս երբեք այն ձեռքից չեմ հանի»-որովհետեւ դա ինձ կը յիշեցնէ իմ որդու սէրը զէպի ինձ»:

Վենետիկ Յովսէփ Դուրգօֆ անուանով մէկը նոր տարազի ատրճանակային հրացան է հնարել, որ մի վայրեկեանում 25 հարուած է տալիս: Վենետիկում դրա վերայ արած փորձերը բոլորովին բաւարար հետեւանքներ են տուել:

Մարդասպանութեան ստատիստիկա Սպանիայում: Աւելի հեռւոյն չկայ խաղաղացու համար, քան արեւել թափելու: Բայց ատրճանակից պատմական երկայնի սուրն ուղանակը այժմ էլ մեծ դեր են խաղում Սպանիայում: Չնայելով որ Պրանսիայի բնակիչների թիւը անհամեմատ շատ է սպանիականից, բայց և այնպէս յանցանքները ու սպանութիւնները աւելի շատ Սպանիայում են պատահում, քան Պրանսիայում: 1883-ին Պրանսիայում սպանութիւնների թիւը օրինակ, հասնում էր 700-ի, մինչդեռ Սպանիայում, նոյն թուին պատահել են 1,457 սպանութեան դէպքեր: Սպանիայում սպանութիւնը շատ անգամ նախանձորութեան և վրէժխնդրութեան հետեւեալ է լինում, մինչդեռ Պրանսիայում զոհուելու և յախճաղուելու: Որդեպանութիւն շատ քիչ է պատահում Սպանիայում, այնպէս որ, 1882-ին, օրինակ, միայն 132 դէպք է եղել:

ՊԱՐԻՂԻ ԾԱՀԱՐԱՆՆԵՐԻՑ ԴԻՆԵՐՍԻԿԻՆԵՐԻ

Իսկ չորրորդը՝ պատուհան, ինչպէս բոլոր աւելորդութիւնները: Սակայն աչքով տեսնել և երեկակայինք՝ թէ ինչ տարափելի տանջանք քաշած էր մի երկու ամիս առաջ այս ճանապարհից անցնող ուղևորը թէկուզ Ֆուրգոնով լինէր, թէկուզ պոստի սալակով, կամ կարծով... Միտա և կան այն բոլոր տանջանքները, նեղութիւնները, որ քաշում էինք ձմեռը Աղ-սուի quassi խնուրած կէրմանի վերայ: Մարդ այսօր չի հաւատալ, թէ ուղևորը 18 վերստ անցնելու համար ֆինգ ձիւտանս ժամ ժամանակ պիտի գործ դնէր: Դանապարհի կէտը ուսով գնար, յոգնած, քրտնած՝ մրսէր և հիւանդանար թուրքի բորբոքումով: Այս բոլորը թէ՛ այսօր պատմես՝ առաւել պիտի համարեն, բայց ու երեկուայ, միւս օրուայ իրականութիւն էր... Բայց կարծում էք թէ այս quassi խնուրները վերայ միմիայն ուղևորներ էր, պոլսեցու ասածին նման, խուրտ ու խաչ լինում: Ինչ, մերձակայ գիւղացիները առաւել տանջվում էին այդ խնուրները վերայ պարտադրեալ բանելով քար ու աւազ բերելով... Չըրկապէս բերուած քարն ու աւազը փոխանակ պողոտայի երեսը փռուելու: Խորվում ու անյայտանում էին, ասում էին՝ կաւի մէջ... (Վը շարունակուի):

բն զրաւ մինոր, բոլորովին օտարոտի ձեռով փող աշխատելու միջոցիւ Նա կանոն է գրել, որ իւր ճաշարանում ճաշողները ոչ թէ իրենց կերած ճաշի քանակի համեմատ փող վճարեն, այլ նայելով թէ՛ սրտը երկար են ճաշում, Այդ ճաշարանը մի այսպիսի յայտարարութիւն է ապիւլ լրագրողներում. «Տարբեր-Վոտ», ժամը երեք ֆրանկով»:

Վիկտորիա թագուհու ընծան.— Վ. Պօլսկի հաղորդում են, որ Վիկտորիա թագուհին ի շնորհակալութիւն Ներգրողում իւր որդուն—Էդին—բուրգեան հնրոգին ցոյց տուած սիրով ընդունելութեան, մտադիր է Սուլթանին ընծայելու մի փոքրիկ չափազանց գեղարուեստական չինուածքով շոգենաւ:

Անգլիական «Truth» լրագիրը հաւաքել է մի քանի հետաքրքիր տեղեկութիւններ բոլորական Ալեքսանդր իշխանի դրամական դրութեան մասին: Նրա հայրը, ասում է յիշեալ լրագիրը Հասնեան պրինց Ալեքսանդրը, ընդ ամենը ունէր 200 ֆունտ ստերլինգ տարեկան եկամուտ: Նա ամբողջ կեանքում ապրել է իւր թագաւորի հարուստ ազգականների նշանակած պինտիայով: Բատոններգեան պրինց Ալեքսանդրը, Բոլշակով ուղեւորուելու միջոցին, ստանում էր միայն տարեկան 80 ֆ. ստեր. որպէս պրուսական սպայ: Բոլշակովի ազգային ժողովը նրան տարեկան ունեւէր նշանակելի 24 հազար ֆունտ ստերլինգ, որի խնայողութիւնից ներկայումս նա Բոլշակովում թողել է մօտ 100,000 ֆունտի կարողութիւն:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի
ՀԻՒՍՈՒՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ
14 Հոկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Հրատարակում է հետեւեալ զօրքիւն և նաւատորմի իւր իւր ուղղած բարձրագոյն հրամանը. «Այսօր տեղի ունեցաւ լիշատակ 1877, 1878 թուերի թրքական պատերազմին կանգնեցրած արձանի բացումը: Թող դա յաւիտենական լիշատակ մնայ զինուորականների անձնագրութեան և քաջադրժութիւնների, որոնք Առտուածոյ-օգնութեամբ նոր փառքով ծածկեցին ռուսական զօրջակներն ու ռուսաց անունը: Այս հանդիսաւոր օրը ձեզ եմ գտնում իմ քաջ բանակի և փառաւոր նաւատորմի զինուորական կառավարիչներ, ծովապետներ, սպաներ, զինուորներ և նաւատիրներ, որպէս զի ասեմ ձեզ, որ ես հաւատում եմ ձեր անասան հաւատարմութեան, հարաւորում եմ ձեր փառաւոր քաջադրժութիւններով և ամբողջ Ռուսիայի հետ, շնորհակալութեամբ լի օրով մտաբերում եմ ձեր բարձր ծառայութիւնները Գազի և հայրենիքի համար: Թող այդ մտաբերումը ճշմարիտ դրամական լինի իմ և բոլոր ռուսական ազգի հաւատարմութեան, թէ Աստուած ինչ փորձանքներ էլ ուղարկելու լինի սպառնալու Ռուսիային, նրա բանակը և նաւատորմը առ միշտ կը մնան այն զինուորական փայլեւաբարձրութեան և անթաւան փառքի վերայ, որ ձեռք են բերել Մեր նախնիքը և որոնց

մենք արժանապէս պահպանել ենք և բարձրացրել»:

Մեծ իշխան Վլադիմիր Ալեքսանդրովիչը իւր ամուսնու հետ հոկտեմբերի 12-ի կէս գիշերին ուղևորուեց դէպի արտասահման: Երմիտաժում կիւրակի տուած ճաշի վերջում, ուր հրաւիրուած էին անցեալ պատերազմին մասնակցող գլխաւորներն ու սպաները, Թագաւոր Վայսը բաժակ վերցրեց ներկայ եղողների կենացը և շնորհակալ եղաւ նրանց ծառայութեան համար: Այնուհետեւ մեծ իշխան Նիկոլայ Նիկոլայիւիչը առաջարկեց Վայսի կենացը. «Այս բաժակը առաջարկում եմ նրա կենացը, որ աւելի քան ութ շաբաթ ընթացքում վարում էր ամբողջ Պանուբեան բանակի ձախ կողմը անառիկ պարսպի նման կանգնող զօրքը, պարսպի որին խփուելով ջարդու փշուր էին լինում թուով երկու անգամ աւելի թշնամու զօրքը անքերը. Բուշուլի զօրախումբի Վառաւրդի կենացը. «ուրա» Պատասխան այս կենացին, թագաւորը առաջարկեց երկու գնեթալ-ֆէլդմարշալների կենացը:

ԺՈՒՐԵՎՈ. Բոլշակովի կառավարիչների դէմ տեղագրութիւնը աւելանում է ժողովրդի և զօրքի մէջ: Շուկալի, Սիլվանի և մի քանի ուրիշ քաղաքների տեղագրական զօրքերը թշնամաբար են վերաբերվում դէպի կառավարութիւնը: Լոմ-Պալանկայում գտել են զինուորական գաւազնութիւն, որ վերգրից կանչուած զօրքի օգնութեամբ միայն կարողացան ճնշել: Խնամակալները հասկանալով իրենց խախտու գրութիւնը, աշխատում են ժողովրդի մէջ լուր տարածել, իբր թէ արդէն Ռուսիայի հետ համաձայնութիւն է կայացուած, մինչդեռ համաձայնութիւնը ոչ միայն գոյութիւն չունի, այլ և հազիւ թէ ներկայ պայմաններում հնարաւոր լինի: Գնեթալ Վառաւրդը անձամբ և ռուսական հիւպատոսների միջոցով կրկին յայտնեց, որ ազգային մեծ ժողովը ապօրինի է և թէ ինչ վճիռ էլ որ կայացնելու լինի նա, ոչ մի օրինական ոյժ կարող չէ ունենալ:

ՎԱՍԻՎԱՍՏՈՎ. Հարաւային-Ուստրիան երկրներում Ռուսիայի և Չինաստանի սահմանները օրոշելու համար նշանակուած մասնագործը վերջացրել է իւր գործերը: Սահմանը նախագծուած է թղթի վերայ, իսկ իսկապէս հողի վերայ կանգնեցրած է բարձր արձաններ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՈՍՆ
Երեք ամսական գրամորժէքը
1. օնգոն 22¹/₁₆, 23¹/₁₆, 22¹/₃₂
Համբուրգ 194¹/₈, 194¹/₈, 495
Պարիզ 242¹/₈, 242¹/₈
Պոլսեմպերի 8 ր. 60 Կ. գն.
Մաքս. կուպոն. 167¹/₈ ր. — սակ.
Արժութ . . . 1 ր. 33 Կ. գն.
Բորսային դիւ. 4¹/₈ և 6 %
Պետակ. բանկի 5% տոմսեր.
1-ին շրջանի 100¹/₈ ր. Կ. սակ.

2-րդ . . . 100¹/₈ ր. — սակ.
3-րդ . . . 99 ր. 87 Կ. գն.
4-րդ . . . 99 ր. 62 Կ. սակ.
5-րդ . . . 99 ր. 62 — գն.

100 և 1000 արեւելեան փոխառութեան 5% տոմսեր

1-ին շրջանի 99¹/₂ ր. Կ. գն.
2-րդ . . . 99 ր. 12 — գն.
3-րդ . . . 99 ր. 12 — գն.

Առաջին ներքին փոխառութեան 5% տոմսով գումարի տոմսեր . . . 240 ր. — սակ.
» 2-րդ . . . 222¹/₂ ր. — սակ.
5¹/₂% րենտեր 105 ր. — ծախ.
Ոսկէ րենտ. 186¹/₂ ր. — սակ.
Երկաթուղ. նոր բէնտ 98³/₄ ր. Կ. սակ.
Վայսեր. բանկի տոմս.
. 99¹/₂ գն.

Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է:

15 Հոկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. «Պրավդա» Վեստ. հաղորդում է, որ Բոլշակովիում տիրապետող անիշխանութեան շնորհիւ, ռուսական հիւպատոսները հնար չունեն արդ երկրում գտնուող ռուսահայտակներ շահելը պաշտպանելու: Բարոն Վառաւրդի Վարնայից հեռանալուց լետոյ, ամենապարզին պատճառներով ռուսահայտակներ բանտարկելու դէպքեր նկատ: Այլ քան առաջ ունենալով գործերի աշխատի գրութիւնը, ալ օրերս վարնա են ուղարկուած «Забияка» «Помыть Меркурия» նաւերը:

Թագաւոր Վայսը ի նկատի առնելով Վոլկոստան պահեստի զօրքի, Մուրաբեան և Սերաքսեան զօրաբաժինների կրած նեղութիւններն ու զրկանքները 1885-ին Անգլիայի նախագում շարժումների և կռիւների մէջ, նույնպէս և նրանց մտանկցութիւնը Արաբիայից դէպի Մերվ և Սեբաստիա հեռագրադիմ անցկացնելու, բարձրագոյն հրամայել հաճեցաւ, այդ ժամանակամիջոցը համարել պատերազմական արշաւանք:

ԺՈՒՐԵՎՈ. Ազգային մեծ ժողովի աշուր նշանակուած բացումը լետաձգուած է մի քանի օրով: Նա ապագամաւորներ վճռել են որ չմտնակուեն ժողովին: Բ. Գուռը բողոքում է Բուսկիական պատգամաւորների ժգգային մեծ ժողովին մտնակցելուն դէմ: Ասում են, որ ժողովի նստի միջոցին մի առանձին պատգամաւորութիւն պիտի ներկայանայ եւրոպական արքունիքները, որպէս զի իմանան նրանց կարծիքները բոլորական դահի կանգնեցրած վերաբերմամբ:

ՆիՇ. Համաձայնութիւն կայացաւ Սերբիայի և Բոլշակովի մէջ գլխավորական լարաբերութիւնները վերականգնելու վերաբերմամբ: Գոլտօր Սարանսկին Բելգրադում բոլորական գլխավորական կանգնեցրած է նշանակուած:

ԼՕՆԻՈՆ. «Times» վճռողաբար բողոքում է Փրանսիայի պահանջի դէմ եգիպտական խնդրում, և յայտնում է, թէ Անգլիան ինքը պէտք է վճռի այն հարցը, թէ երբ պէտք

է Անգլիայի գործը վերջացրած համարել եգիպտոսում:
ՄԱՅՅՅ. Երջակայքում մի քանի, ըստ երեւոյթին, խօշորակի դէպքեր պատահեցան: Ձեռք են առնուած նախագիւշացուցիչ միջոցներ:

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ԲԱՎՈՒՆ. Ն. Ն. ին. Հաւատացէ՛ք, որ ընթերցող հասարակութիւնը Ս. Գերասիմովիչ հետաքրքրվում, հետաքրքար նրա մասին մասնաւոր, այն եւս միւս գերասիմովիչ հետ նրա ունեցած յարաբերութիւնների մասին լուրերի տպագրելը բուրբովին անտեղի բան է. ինչ վերաբերում է Արաբիայից վերադարձած մի գանձակեցու արարքների վերաբերութեամբ լուրեր մենք չենք կարող հրատարակել:

Բագ. Բ. Ս. ին. Գրեցէ՛ք մեզ հետաքրքիր լուրեր. Ս. Գերասիմովիչի մասին գրելը բոլորովին աւելորդ է. Ունեւէ հետաքրքրութեամբ նախքէ իրեն պատակ տուել թէ, ուրիշից է ստացել:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆԻՍԻՍ ՍՊԱՆԻՍԻՍԻՍ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ներսիսեան Հայոց Հոգևոր Դպրոցի Հոգաբարձական Խորհրդարանի մէջ՝ Հոկտեմբեր ամսույ 29-ին, երեկոյեան 8 ժամին, կլինի ԱձՈՒՐԴ (առանց կրկնաճուրղի) կապտով տալու այժմեան Դպրոցի ՆԵՐՔ-ՆԱՅՏԱՐԻ 2ՈՐՍ ՍՊԱՆԻՍԻՍԻՍԻՍ, որք դոտանվում են 3 Ալեքսանդրեան թաղում, հին պոստային փողոցում: Պայմանաւորված կարելի է կարգաւ Հոգաբարձութեան գլխաւոր մէջ ամեն օր, բացի կիւրակէից և տօներէից. ցերեկուայ 10—12 ժամին:

3—3

Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը խոնարհաբար խնդրում է հայ Հասարակութիւնից շնորհ բերել կիւրակի, հոկտեմբերի 19-ին, ս. Նշան եկեղեցին՝ ս. պատարագից լետոյ, ներկայ լինելու այդ եկեղեցու դաւթում կառուցած Ուսումնարանի օրհնութեան հանդիսին: Ս. պատարագը սկսուելու է առաւօտեան 10 ժամին:

10—2

ԴԱՍԱԳԻՐԸ
Գ Ծ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն
Երկրորդ և բարեփոխեալ տպագրութեամբ
ԼՈՅՍ ԿՏԵՍԻՒ ԾԱՏ ԾՈՒՏՈՎ.
Մ. Տէր Սարգսեանց
Ալեքսանդրապոլ.
10—10

Հիւնդարթի, 1886 թուի հոկտեմբերի 16-ին, պ. Նիկիտինի ցերեկի շինութեան մէջ, Գօլօվինսկի Պրոսպեկտի վերայ

ՖԻԶԻԿ Կ. Օ. ԿՐԱՈՒԶԷՆ
Նոր սրբաբանով կտայ ամպային պատկերների երկրորդ ներկայացումը, սկիզբը երեկոյեան ժամը 8-ին: Կատան բաց է առաւօտեան 10 ժամից:
2—2

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ. ԵՐԿՐԻ ԿՕՄՄԻՍԻՕՆԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՄՍ ՊԱՏՐԱՍԻ
ՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐԻ
ԱՅՐ ՄԱՐԿԻՆՆԵՐԻ ԵՒ
ԵՐԵՄԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՂԲ. ԴՕՎԱԹԵԱՆՑՆԵՐԻ
Սրանով յայտնվում է ի գիտութիւն պ. պ. գնողների, թէ աշնան և ձմրան համար ստացուած է ռուսական և օտարերկայ ամենալաւ գործարաններից մեծ քանակութեամբ և վերջին ձեռով կարած ու լաւ յատկութիւն ունեցող այլ մարդիկներ և երեխաների շորեր: Մեծ քանակութեամբ գնողներին մեր ֆիլման ծախում է բաւականին արժան գնով և երաշխաւորում է ներքի և աշխատութեան համար:
Մագաղինում կան ամեն չափերի շորեր, կայ և արհեստանոց շորերը նորոգելու համար:
Իբրեւ ապացոյց արտասահմանեան տարանքի թարմութեան, խնդրում ենք ուշադրութիւն դարձնել ներկայ տարուայ մաքսատու պլոմբի վերայ: Ուսուցիչների և ուսուցչուհիների համար գիշումն է լինում:
Մագաղինը գտնվում է. Թիֆլիսում, Գօլօվինսկի պրոսպեկտի վերայ, տուն Միքայիլեանի, նախկին Բելովի, իսկ Բաղում — Վալանթինայի պատտաժում № 11 և 12.
25—9